

SANT MARTÍ DE MASSANET DE CABRENYS amb detalls del portal de migdia i de la ferramenta de la porta.

ta per una volta seguida i apuntada. Nau i absis es troben a través d'una doble arcada en gradació apuntada. Damunt la part més alta hi ha dos ulls de bou.

Té dos portals d'entrada. El més treballat, i propi del segle en què es construí l'església, és el que mira al sud. Té quatre arcs en gradació, llinda i timpà. El guardapols és ornat amb un escacat i l'arquivolta més externa presenta uns relleus ornamentals molt simples: boles, fruites, elements vegetals i una figura humana. Els batents conserven una ferramenta i un forrellat que podrien ser coetanis a la construcció de l'església.

Al temple hi ha dues finestres romàniques que il·luminen l'estança; una al centre de l'absis i l'altra al mur de migdia. També n'hi ha una altra, d'estil renaixentista, al capdavant de la nau, damunt del portal. La part exterior de l'absis és decorada amb arcuacions cegues que descansen sobre mènsules, algunes llises i d'altres amb relleus simples. Damunt hi ha un fris de dents de serra i la cornisa.

Actualment l'església és moltes hores oberta. S'han construït unes vitrines, separades amb reixes de seguretat, on s'exposa el tresor, i així tenim possibilitat de veure'l, la qual cosa és d'agrair.

Lluís Fernández López

EL VALLESPÍ I L'ALT EMPORDÀ

CERET (VALLESPÍ)

Població de prop de 8.000 habitants que viuen de l'agricultura i de la indústria. Disposa de les vinyes suficients que li permeten d'obtenir una discreta producció d'un vinet dolç anomenat vi de sant Ferriol. Donen nom a la vila, però, les cireres primerenques, de les quals Ceret n'és el primer productor de tota la regió. L'abundància d'alzines sureres fa que hi hagi

CERET. Part de les muralles i portal d'Espanya.

indústria suro-tapera que produeix taps i aglomerats. Va de baixa la tradicional indústria de sandàlies i espadenyes, que havia tingut molta anomenada, així com la dels boters que aprofitaven la riquesa forestal dels castanyers. Actualment l'activitat turística i d'estiuig està prosperant.

A Ceret hi trobem el famós pont del Diable o pont Antic de Ceret, sobre el Tec, obra del 1340 amb un gran arc de 45 metres. De les antigues muralles, en resten les arcades i les portes d'Espanya i de França. Bona part del perímetre antic de les muralles el recorre una rambla ornada amb esplèndids i majestuosos plàtans d'aspecte característic. L'església parroquial conserva la portalada gòtica i la base del campanar romànic. Són de destacar, també el Museu

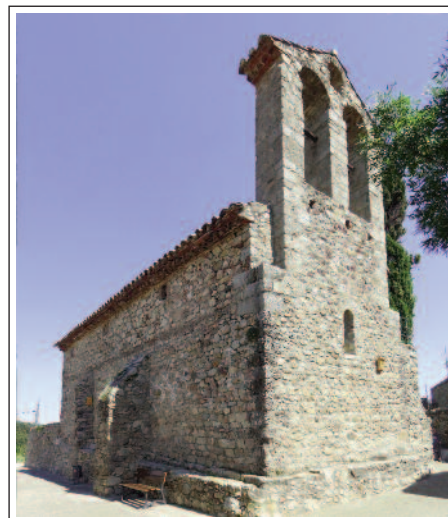
CERET. Portal de França.

CERET. Font dels Nou Raigs (segle XIV).

SANT BRIÇ DE TAPIS (MAÇANET DE CABRENYS) (ALT EMPORDÀ)

Tapis (o Tàpies) és un petit poblet de muntanya d'una trentena escassa d'habitants situat entre Costoja i Maçanet de Cabrenys, que pot presumir de tenir documents anteriors a l'any 1000 on s'esmenta, i de lluir una església romànica, dedicada a Sant Briç o Brici.

SANT BRIÇ DE TAPIS.

S'ha dit que l'església és una construcció rural, d'origen alt medieval, amb problemes de datació per les modificacions que ha sofert. És d'una sola nau, amb la porta a la façana de migdia, decorada amb una interessant ferramenta romànica. Damunt de la paret de ponent té un campanaret de cadireta.

Llegim a l'*Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya*: "tot i que a l'exterior cap element palesa una separació entre la nau i el presbiteri, a l'interior [hi ha] un arc ultrapassat de dovelles estretes i llargues, sostingut per pilastres rectangulars, adossades. Un altre arc de ferradura, en funció d'arc toral, divideix la nau en dues crugies. La forma ultrapassada també fou emprada a la volta que cobreix l'edifici". Contràriament al que s'ha posat de moda, l'interior de l'església es manté arrebossat. Les capelles laterals i la sagristia s'afegiren a la construcció entre els segles XVII-XVIII.

SANT MARTÍ DE MAÇANET DE CABRENYS (ALT EMPORDÀ)

Sabem, per la documentació escrita, que aquesta església existia l'any 1017, però només cal donar un cop d'ull a l'edifici per adonar-se que no es tracta de l'actual. Aquesta, encara que és romànica, és feta amb carreus de granit molt ben tallats, i aquest tipus de construcció és ja força tardana, és a dir que correspon a finals del segle XII o principis del XIII.

És una església d'una sola nau rectangular, capçada per un absis semicircular més estret i força més baix que la nau, la qual és força alta i cober-

SANTA MARIA DE COSTOJA. Reixa de ferro forjat de l'interior.

SANTA MARIA DE COSTOJA. Volta d'arestes amb nervacions, formant creueria.

S'accedeix a l'edifici a través d'un portal amb tres arcs adovellats en gradació, llinda i timpà sense ornaments. Els batents de la porta conserven una notable ferramenta romànica, però la porta principal és realment la que dona de l'atri a la nau. Aquesta sí que té un conjunt escultòric notable, encara que molt deteriorat. Té cinc arquivoltes en gradació molt treballades amb temes vegetals, alguns animals fantàstics i unes figures humanes. El timpà també és farcit d'una decoració vegetal. Les columnes interiors tenen el fust decorat i les exteriors, llis.

Tres dels capitells mostren decoració vegetal i el quart, lleons devoradors.

La nau del temple és rectangular i coberta amb volta apuntada, reforçada per dos arcs torals i capçada per un absis, molt més baix i estret. Al frontal de l'arc, que separa la nau de l'absis, hi ha dos ulls de bou. La resta de finestres són de doble esqueixada. La que centra l'absis per la part exterior té tres arcs de mig punt adovellats, en gradació; el central sostingut per columnes amb capitells. També a l'exterior de l'absis, a la part alta, té un doble fris i dues lesenes amples, amb dent de serra i arquets cecs sostinguts per mènsules. Els timpans dels arquets tenen unes obertures a manera de petites espitlleres.

El campanar és quadrangular i adossat a la nau. La base és molt alta. És de tres pisos, el tercer dels quals presenta finestres geminades de doble arquet i columnetes dobles. La part més alta és decorada amb un fris similar al de l'absis. Tot el conjunt de l'edifici és construït amb carreus molt ben tallats, propi de l'arquitectura romànica dels últims temps, en aquest sector del país.

CERET. Part visible de la base del campanar romànic

tua d'Arístides Maillol i al carrer de les Olles un altre monument, obra de Manolo Hugué. Aquest escultor, nascut a Barcelona i tan lligat a Caldes de Montbui, s'establí a Ceret els anys vint i atragué una munió d'artistes plàstics entre els quals hi havia Picasso. Ceret és considerada la meca del Cubisme.

SANTA MARIA DE COSTOJA (VALLESPÍR)

Es creu que el nom de Costoja prové del llatí *custodia* (*guàrdia*), ja que era un lloc de vigilància de la zona, possiblement existent des d'època romana. La primera menció escrita d'aquesta església data del 979, relacionada amb el comte de Besalú, segons la qual llegava les dècimes de l'església al monestir d'Arles.

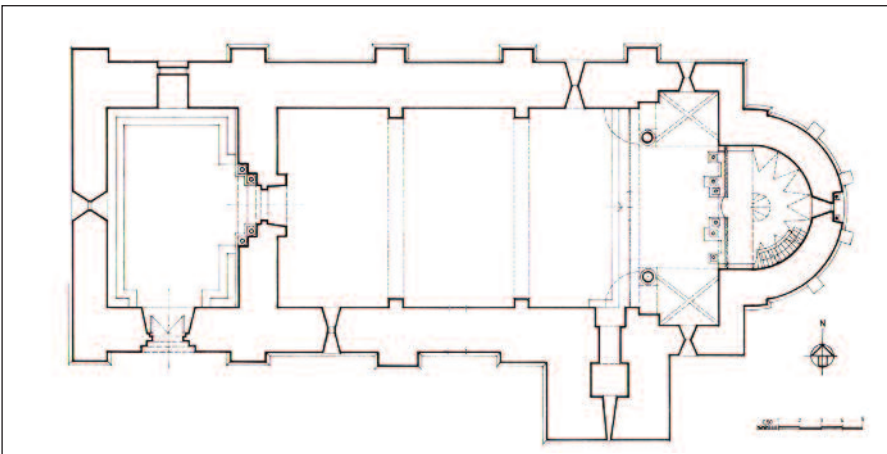

COSTOJA, des de la carretera de Tapis i Maçanet de Cabrenys.

SANTA MARIA DE COSTOJA. El campanar amb la capçalera i detall del campanar.

L'edifici és de finals de l'època romànica, de la segona meitat del segle XII. És un edifici singular pel seu atri i per les capelles que hi ha a banda i banda del presbiteri, les quals no són visibles des de l'exterior, però que defineixen una mena de transsepte (incloem la planimetria de l'edifici per tal d'explicar-ho millor). L'accés al presbiteri és tancat per una reixa de forja notable. Aquestes capelles són cobertes per una volta d'arestes amb nerva-

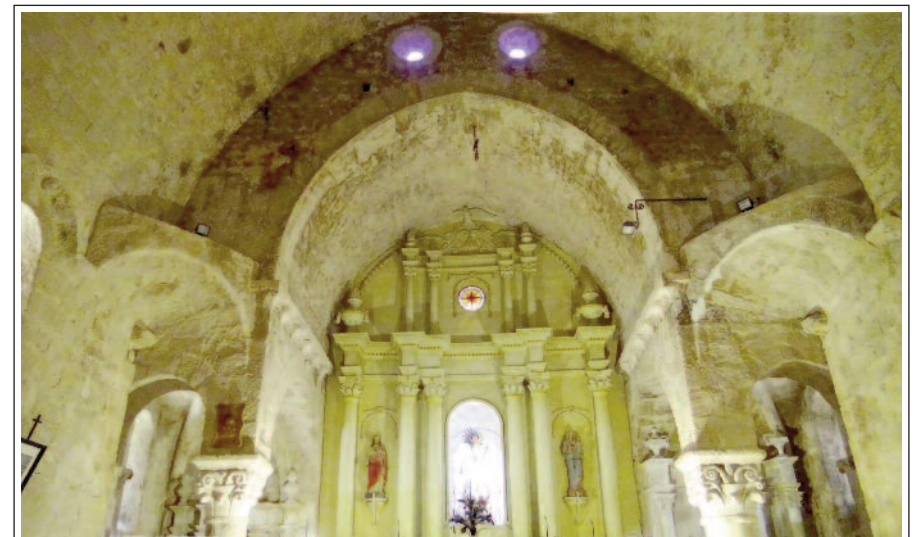

SANTA MARIA DE COSTOJA. Planta de R. Mallol, publicada a *Catalunya romànica* vol. X, Vallespir, pg. 124.

SANTA MARIA DE COSTOJA. Portal per on s'accedeix a la nau. És a cobert, dins l'atri.

cions, formant creueria. Com diu Joan Badia a la *Catalunya romànica* és "un dels primers precedents, en terres catalanes de les voltes de creueria ogival que seran característiques de l'arquitectura gòtica". Les capelles s'obren al presbiteri i a la nau, per mitjà d'arcs de mig punt, sostinguts per columnes i capitells treballats.

SANTA MARIA DE COSTOJA. Interior de la capçalera. Al centre, a baix, la Mare de Déu de l'Espinàs